

Sygn. akt XII C 839 / 20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia SO Krzysztof Rudnicki**

Protokolant: **Piotr Józwik**

po rozpoznaniu w dniu 04.03.2022 r.

we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z powództwa **M. M. (1)**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o ustalenie

I. ustala, że umowa kredytu mieszkaniowego (...) ze zmienną stopą procentową nr (...) (nr z dnia podpisania 203- (...)) zawarta dnia 13.04.2006 r. jest nieważna;

II. zasądza od pozwanego na rzecz powódki **11.817 zł** kosztów procesu.

XII C 839 / 20

UZASADNIENIE

Powódka M. M. (1) wystąpiła przeciwko pozwanemu (...) S.A. w W. o ustalenie, że zawarta pomiędzy nią a pozwanym umowa kredytu hipotecznego (...) nr 203- (...) z dnia 13.04.2006 r. jest nieważna w całości, a także zasądzenie od pozwanego kosztów procesu.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że zwróciła się do pozwanego Banku o udzielenie kredytu na budowę domu mieszkalnego. Po wstępnej weryfikacji Bank udzielił jej informacji, że kwalifikuje się ona jedynie do udzielenia kredytu złotowego denominowanego frankiem szwajcarskim. Powódka nie miała możliwości ingerencji w treść umowy, została uprzedzona, że, jeżeli chce otrzymać potrzebne środki, w grę wchodzi tylko zaproponowana umowa. W zakresie samej konstrukcji umowy, jej znaczenia i możliwych konsekwencji, udzielono powódce tylko ogólnikowych informacji. Powódka nie została poinformowana o ryzyku kursowym i innych zagrożeniach, które niesie za sobą taki kredyt.

W umowie kredytu nie została określona Tabela kursów Banku, w szczególności nie został wskazany sposób ustalania kursu waluty ani czynniki wpływające na jego wysokość.

Powódka wskazała, że żąda stwierdzenia nieważności umowy kredytu z uwagi na nieuczciwe postanowienia dotyczące mechanizmu przeliczania kwoty kredytu, jak i kwot rat kredytu, oraz brak rzetelnego poinformowania kredytobiorcy o ryzykach związanych z kredytem denominowanym do waluty obcej. Powództwo opiera się na uznaniu niektórych postanowień umowy za niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ kc.

Łącząca strony umowa kredytu stanowi tzw. umowę adhezyjną, w której warunki umowne są jednostronnie ustalane przez przedsiębiorcę.

Kwestionowane przez powódkę postanowienia umowy dotyczą mechanizmu przeliczania wysokości kredytu oraz wysokości poszczególnych rat kredytu. Zapisy umowy, według których przeliczenia samej kwoty kredytu oraz rat kredytu ze złotego na walutę obcą mają następować według wewnętrznej tabeli kursowej banku, mają charakter abuzywny.

Powódka wskazała przede wszystkim na postanowienia § 5 ust. 4 oraz § 13 ust. 7 umowy. Przywołane klauzule przeliczeniowe nie precyzują sposobu ustalania kursu wymiany walut wskazanego w Tabeli kursów. Opisują jedynie sposób wypłaty kredytu i rozliczania potrącanych z rachunku kredytobiorcy środków przy użyciu kursu waluty ustalanego na nieznanymi kredytobiorcy zasadach.

Bank przyznał sobie uprawnienie do w praktyce jednostronnego i niczym nieograniczonego wyznaczania kursu waluty, która stanowiła miernik wartości, a przez to do jednostronnego i dowolnego sterowania wysokością zobowiązania powódki. Taki sposób procedowania nie spełnia kryterium jednoznaczności i zrozumiałości, o których mowa w art. 385¹ § 2 kc.

Bez kwestionowanych klauzul jest niemożliwe ustalenie kursu wymiany, a tym samym wykonywanie umowy, począwszy od wypłaty kwoty kredytu. Umowa nie może dalej obowiązywać i musi zostać unieważniona.

Brak stosunku umownego przewidującego obowiązek wzajemnych świadczeń przez strony oznacza konieczność traktowania świadczeń faktycznie spełnionych jako nienależnych w rozumieniu art. 410 kc.

W odpowiedzi na pozew pozwany (...) S.A. w W. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powódki kosztów procesu.

Pozwany zaprzeczył zasadności powództwa o ustalenie nieważności umowy kredytu. Zakwestionował interes prawny powódki w wytoczeniu powództwa. Zaprzeczył temu, że warunki zawartej przez strony umowy kredytu nie były indywidualnie uzgodnione z powódką, a powódka nie została pouczona o ryzyku kursowym. Zaprzeczył temu, aby umowa zawierała klauzule abuzywne, aby została sporządzona na wzorcu umownym bez możliwości negocjowania jej warunków, aby kursy kupna i sprzedaży walut stosowane w Tabeli kursów były ustalane arbitralnie, w oderwaniu od warunków rynkowych.

Szczegółowe uzasadnienie stanowiska pozwanego przedstawione jest na k. 95 akt sprawy.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny.

Pismem okólnym z dnia 06.02.2006 r. Dyrektor Zarządzający kierujący (...) S.A. wprowadził procedurę produktową „(...)”.

Podprocedura 1. oznaczona „Przedstawienie oferty” zalecała – jeżeli klient jest zainteresowany kredytem udzielanym w walucie wymiennej – poinformowanie go, iż:

- w rozliczeniach między klientami a Bankiem w obrocie dewizowym stosuje się ustalone przez Bank kursy walut obcych w złotych (kursy walut zamieszczone są w Tabeli kursów (...) S.A.),
- w przypadku wypłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest wypłacany po kursie kupna dla dewiz,
- w przypadku spłaty kredytu w walucie polskiej kredyt jest spłacany po kursie sprzedaży dla dewiz,
- w przypadku wzrostu kursów walut podwyższeniu ulega spłata i kwota zadłużenia, wyrażona w walucie polskiej.

Załącznik do podprocedury 7. oznaczonej „Zawarcie umowy kredytu albo aneksu” stanowił wzorzec umowy kredytu.

/ dowód: pismo okólne nr (...) z dnia 06.02.2006 r. z załącznikami – k. 99-109 /

Umowy kredytowe były przygotowywane w centrali Banku. W Oddziale nie było możliwości wprowadzania zmian do umowy w zakresie mechanizmu przeliczeniowego. Nie było możliwości wypłaty kredytu bezpośrednio w CHF.

/ dowód: zeznania świadka M. M. (2) – e-protokół z dnia 03.12.2021 r. 00:11:27-00:51:45 k.

214-216 i 218 /

W 2006 r. M. M. (1) potrzebowała środków pieniężnych na budowę domu i w tym celu zamierzała zaciągnąć kredyt. Zwróciła się w tej sprawie do (...) S.A., który prowadził rachunek bankowy powódki.

Po sprawdzeniu dochodów powódka została poinformowana o braku zdolności kredytowej do uzyskania kredytu w PLN.

Pracownik Banku nie proponował powódce spłaty kredytu bezpośrednio w CHF. Nie były przedstawiane historyczne kursy CHF ani sporządzane symulacje na wypadek zmiany kursu. Frank szwajcarski został przedstawiony jako bezpieczna i stabilna waluta. Nie było propozycji ani wypłaty ani spłaty kredytu bezpośrednio w walucie CHF.

W dniu 30.01.2006 r. M. M. (1) złożyła w (...) S.A. w W. Oddziale (...) we W. na formularzu Banku wniosek o udzielenie kredytu mieszkaniowej (...) o następujących parametrach:

- wnioskowana kwota kredytu – 300.000 zł (później zmieniona na 330.000 zł),
- przeznaczenie – budowa domu,
- wypłata – w transzach,
- spłata – raty malejące,
- termin rozpoczęcia spłaty – 12.2006,
- okres kredytowania – 30 lat,
- przeznaczenie inwestycji – zaspokojenie własnych potrzeb,
- koszty inwestycji do sfinansowania z kredytu bankowego – 300.000 zł,
- zabezpieczenie kredytu – hipoteka, weksel własny in blanco z deklaracją wekslową, cesja praw z polisy ubezpieczenia nieruchomości od ognia i innych zdarzeń losowych.

Wniosek przyjęła pracownik Banku M. K..

W formularzu wniosku zawarte zostało oświadczenie, że kredytobiorca poniesie ryzyko zmiany kursów walutowych.

W dniu 17.03.2006 r. powódka przedłożyła kosztorys robót budowlanych na kwotę 299.980 zł.

Przeprowadzona w dniu 31.03.2006 r. symulacja kredytu wskazała, że możliwy jest kredyt w kwocie maksymalnie 304.250 PLN przy liczbie rat 347 i spłacie metodą kapitałową. Ostateczne warunki zostały określone jako: kwota kredytu – 299.980, liczba rat – 347, spłata metodą kapitałową.

Na wniosku kredytowym powódki doradca M. F. zamieściła adnotację „klientka telefonicznie poinformowała, że zdecydowała się na kredyt w CHF.

/ dowód: wniosek o kredyt nr (...) – k. 113-117; wynik liczenia zdolności kredytowej – k. 118;

uproszczony kosztorys budowlany – k. 119; zeznania powódki M. D. (1)-

M. – e-protokół z dnia 04.02.2022 r. 00:40:14-01:17:21 k. 242-244 /

W dniu 13.04.2006 r. (...) S.A. w W. Oddział (...) we W. jako kredytodawca oraz M. M. (1) jako kredytobiorca zawarli umowę kredytu mieszkaniowego (...) ze zmienną stopą procentową nr (...) (spłacanego w ratach annuitetowych, udzielonego w walucie wymiennej).

Bank udzielił kredytobiorcy kredytu w kwocie 133.539,64 CHF (§ 2 ust. 1) na finansowanie budowy domu mieszkalnego jednorodzinnego wolnostojącego wraz z infrastrukturą techniczną w obrębie działki nr (...) położonej w miejscowości B., gmina K. – z przeznaczeniem na potrzeby własne.

Kredyt miał zostać postawiony do dyspozycji kredytobiorcy do trzech dni roboczych po stwierdzeniu spełnienia przez kredytobiorcę przewidzianych w umowie warunków (§ 4 ust. 1 i 2).

Wypłata kredytu miała być dokonana w transzach, kredytobiorcy, na wskazany rachunek, w formie przelewu – zgodnie z pisemną dyspozycją kredytobiorcy (§ 5 ust. 1).

Całkowita wypłata kredytu miała nastąpić do dnia 15.03.2007 r. (§ 5 ust. 2).

Kredyt był wypłacany (§ 5 ust. 3):

1) w walucie wymiennej – na finansowanie zobowiązań za granicą i w przypadku zaciągnięcia kredytu na spłatę kredytu walutowego,

2) w walucie polskiej – na finansowanie zobowiązań w kraju.

W drugim przypadku stosowany był kurs kupna dla dewiz (aktualna Tabela kursów) obowiązujący w (...) SA w dniu realizacji zlecenia płatniczego (§ 5 ust. 4).

(...) S.A. pobierał odsetki od kredytu w walucie kredytu według zmiennej stopy procentowej, której wysokość ustalana była w dniu rozpoczynającym pierwszy i kolejne trzymiesięczne okresy obowiązywania stawki referencyjnej jako suma stawki referencyjnej i stałej marży (§ 6 ust. 1).

Dla celów ustalenia stawki referencyjnej Bank posługiwał się stawką LIBOR lub EURIBOR (§ 6 ust. 3).

W dniu zawarcia umowy stawka referencyjna wynosiła 1,2675 %, marża 1,9 p.p., a oprocentowanie kredytu 3,1675 % w stosunku rocznym (§ 7 ust. 1).

Bank miał powiadamiać kredytobiorcę w formie pisemnej o każdej zmianie wysokości oprocentowania (§ 7 ust. 2).

(...) S.A. prowizja od udzielonego kredytu w wysokości 1,2 % kwoty kredytu, tj. kwota 1.602,48 CHF, miała zostać zapłacona jednorazowo przez kredytobiorcę w dniu zawarcia umowy, w walucie polskiej przy zastosowaniu obowiązującego w dniu zawarcia umowy (aktualna tabela kursów) kursu sprzedaży dla dewiz – w przypadku wpłaty w formie przelewu środków lub sprzedaży dla pieniędzy – w przypadku wpłaty w formie gotówkowej (§ 10 ust. 1).

Zabezpieczenie kredytu stanowiły (§ 11 ust. 1):

1) hipoteka kaucyjna na zabezpieczenie odsetek do kwoty 29.378,79 CHF na nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położoną w B., gmina K., KW nr (...) – hipoteka miała zostać ustanowiona do 31.12.2006 r.;

2) hipoteka zwykła na zabezpieczenie spłaty kapitału w kwocie 133.539,94 CHF na nieruchomości stanowiącej działkę nr (...) położoną w B., gmina K., KW nr (...) – hipoteka miała zostać ustanowiona do 31.12.2006 r.;

3) cztery weksle własne in blanco wraz z deklaracją wekslową wystawione przez kredytobiorcę;

4) przelew wierzytelności pieniężnej z polisy ubezpieczeniowej od ognia i innych zdarzeń losowych kredytowanej nieruchomości na rzecz (...) S.A. wraz z potwierdzeniem przyjęcia ww. cesji przez ubezpieczyciela – zawarcie umowy przed uruchomieniem II transzy kredytu;

5) ubezpieczenie w (...) S.A. kredytowanego wkładu finansowego w wysokości 2.275,16 CHF, koszty z tytułu ubezpieczenia wynoszą 168,23 PLN (2,9 kwoty kredytowanego wkładu finansowego);

6) przelew wierzytelności pieniężnej z umowy ubezpieczenia na życie kredytobiorcy na kwotę minimum 100.000 PLN, ze wskazaniem jako uposażonego (...) S.A. – zawarcie umowy w terminie 60 dni od dnia zawarcia umowy kredytowej.

Kredytobiorca korzystał z karencji w spłacie kredytu w okresie do dnia 01.03.2007 r. (§ 12 ust. 1).

W okresie karencji kredytobiorca miał spłacać miesięcznie należne (...) S.A. odsetki – od dnia wypłaty do dnia 28.02.2007 r. (§ 12 ust. 2).

Po okresie karencji, poczynając od dnia 01.04.2007 r., kredytobiorca miał spłacać zadłużenie z tytułu kredytu i odsetek w wysokości podanej w zawiadomieniu o wysokości spłaty do dnia 01.04.2036 r. w ratach annuitetowych (§ 12 ust. 4-6).

Spłata zadłużenia miała następować w drodze potrącania z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego kredytobiorcy prowadzonego przez (...) S.A. Oddział (...) we W. nr (...), w pierwszym dniu miesiąca, w wysokości wynikającej z zawiadomienia o wysokości rat wysyłanego co trzy miesiące; kredytobiorca zobowiązany był do posiadania środków na tym rachunku w wysokości wynikającej z zawiadomienia (§ 13 ust. 1-5).

Potrącanie środków z rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego w walucie polskiej następowało w wysokości stanowiącej równowartość kwoty kredytu lub raty w walucie wymiennej, w której udzielony był kredyt, według obowiązującego w (...) SA w dniu wymagalności kursu sprzedaży dla dewiz według aktualnej Tabeli kursów (§ 13 ust. 7).

Kredytobiorca oświadczył, że został poinformowany (§ 30 ust. 1):

1) o ponoszeniu ryzyka zmiany kursów walutowych,

2) iż zmiana kursu walutowego będzie miała wpływ na wysokość zadłużenia z tytułu kredytu oraz wysokość rat kredytu,

3) iż poniesie to ryzyko.

/ dowód: umowa kredytu z dnia 13.04.2006 r. z załącznikami – k. 29 /

W dniu 02.05.2006 r. powódka złożyła dyspozycję wypłaty I transzy kredytu w kwocie 51.500 PLN, przekreślonej i zastąpionej kwotą 21.064 CHF.

W dniu 02.05.2006 r. Bank wypłacił powódce 50.947,50 PLN (21.064 CHF po kursie 2,418700).

W dniu 24.07.2006 r. powódka złożyła dyspozycję wypłaty II transzy kredytu w kwocie 31.870,41 CHF.

W dniu 24.07.2006 r. Bank wypłacił powódce 78.410,77 PLN (31,870,41 CHF po kursie 2,460300).

W dniu 25.09.2006 r. powódka złożyła dyspozycję wypłaty III transzy kredytu w kwocie 37.732,79 CHF.

W dniu 25.09.2006 r. Bank wypłacił powódce 93.000,01 PLN (37.732,79 CHF po kursie 2,4646700).

W dniu 20.11.2006 r. powódka złożyła dyspozycję wypłaty IV transzy kredytu w kwocie 42.872,74 CHF.

W dniu 21.11.2006 r. Bank wypłacił powódce 99.927,78 PLN (42.872,74 CHF po kursie 2,330800).

/ dowód: dyspozycje wypłaty kredytu i potwierdzenia przelewów – k. 120-127; zestawienie operacji

na rachunku – k. 128; zaświadczenie z dnia 21.11.2008 r. – k. 129 /

Powódka M. M. (1) jest właścicielem nieruchomości położonej w B. przy ul. (...), działki nr (...), o pow. 0,0789 ha, dla której Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Krzyków prowadzi księgę wieczystą nr (...).

Na tej nieruchomości ustanowione zostały na rzecz (...) S.A. Oddział 1 we W. hipoteki:

- umowna kaucyjna w kwocie 29.378,79 CHF na zabezpieczenie spłaty odsetek od kredytu w kwocie 133.539,94 CHF udzielonego na podstawie umowy kredytu (...) nr (...) z dnia 13.04.2006 r.,

- umowna zwykła w kwocie 133.539,94 CHF na zabezpieczenie spłaty kredytu w kwocie 133.539,94 CHF udzielonego na podstawie umowy kredytu (...) nr (...) z dnia 13.04.2006 r.

/ dowód: oświadczenie (...) S.A. z dnia 13.04.2006 r. – k. 30; wydruk elektronicznej księgi

wieczystej nr (...) – k. 136-141 /

Powódka spłacała kredyt poprzez potrącenia z jej rachunku bankowego prowadzonego w PLN od 01.06.2006 r. do dnia 01.04.2016 r., następnie dokonywała wpłat bezpośrednio w CHF, przy czym w dniach 02.11.2018 r. i 01.07.2019 r. dokonane zostały spłaty w PLN.

W celu dokonania spłaty w CHF powódka nabywała tę walutę przez walutomat.

/ dowód: zaświadczenie z dnia 05.06.2020 r. – k. 31-38; zestawienie – k. 39; zeznania powódki

M. M. (1) – e-protokół z dnia 04.02.2022 r. 00:40:14-01:17:21 k. 242-

244 /

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Powódka dochodzi ustalenia nieważności umowy kredytu zawartej z pozwanym dnia 13.04.2006 r.

Sąd dokonał ustaleń stanu faktycznego sprawy na podstawie materiału dowodowego obejmującego przedłożone przez strony dokumenty dotyczące przedmiotu i treści łączącego strony stosunku kredytowego, a także zeznania powódki i częściowo świadka M. M. (2) (K.). Ani świadek M. M. (2) ani świadek M. D. (2) nie pamiętały okoliczności tej konkretnej transakcji, zatem ich zeznania mogły co najwyżej wskazywać na pewne ogólne reguły stosowane w pozwanym Banku, co jednak nie oznacza, iż faktycznie reguły te zostały zastosowane w ramach obsługi powódki.

Zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy – art. 235² § 1 pkt 2 kpc – było prowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczności wskazane w odpowiedzi na pozew. Dla rozstrzygnięcia tej sprawy całkowicie pozbawione znaczenia są takie okoliczności, jako to, czy stosowane przez pozwanego kursy CHF miały charakter rynkowy, a także, jakie są reguły rozliczania transakcji kredytowych, jeżeli nie zostało to opisane w umowie kredytu. Porównanie kursów stosowanych

przez pozwanego do kursów innych banków komercyjnych oraz kursów NBP nie wymaga w ogóle opinii biegłego, wystarczyłoby przedłożenie stosownych tabel.

Brak jest też podstaw do prowadzenia wyliczenia według kursu średniego NBP.

Po pierwsze, w aktualnym orzecznictwie sądowym prezentowany jest pogląd, że art. 385⁽¹⁾ § 2 kc wyłącza stosowanie art. 58 § 3 kc, co uzasadnia stanowisko, że nieuczciwe postanowienia indeksacyjne nie powinny być zastępowane innym mechanizmem przeliczeniowym opartym na przepisach kodeksu cywilnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2019 r., II CSK 483/18). W takiej sytuacji co do zasady wykluczona jest możliwość zmiany przez sąd treści nieuczciwych warunków zawartych w umowie. Działania sądu w razie stwierdzenia klauzuli abuzywnej mają mieć charakter sankcyjny, co oznacza osiągnięcie skutku zniechęcającego profesjonalnych kontrahentów zawierających umowy z konsumentami do zamieszczania w umowach z nimi nieuczciwych postanowień umownych. Skutek ten nie mógłby zostać osiągnięty, gdyby umowa mogła zostać uzupełniona w niezbędnym zakresie przez sąd krajowy przez wprowadzenie do umowy warunków uczciwych. Kontrahent konsumenta niczym by bowiem nie ryzykował, narzucając nieuczciwe postanowienia umowne, skoro mógłby liczyć na to, że sąd uzupełni umowę przez wprowadzenie uczciwych warunków, które powinny być przez niego zaproponowane od razu. W konsekwencji zastąpienie przez sąd klauzul abuzywnych np. kursem średnim waluty obcej z dnia wymagalności roszczenia ogłaszanym przez NBP, należy wykluczyć, jako sprzeczne z celem założonym w art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady nr 93/13/EWG z dnia 05.04.1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Ryzyko przedsiębiorcy stosującego abuzywne klauzule byłoby bowiem w razie ich eliminacji ze stosunku umownego niewielkie i nie zniechęcałoby przedsiębiorców do stosowania nieuczciwych klauzul w przyszłości. Jeżeli sąd krajowy uzna, że zgodnie z odpowiednimi przepisami obowiązującego prawa utrzymanie w mocy umowy bez zawartych w niej nieuczciwych postanowień nie jest możliwe, art. 6 ust. 1 Dyrektywy 93/13 nie stoi na przeszkodzie stwierdzeniu, że ta umowa nie może dalej obowiązywać bez takich warunków i wtedy sąd powinien orzec jej unieważnienie (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r., C-260/18, K. D., J. D. c/a (...)). Wola konsumenta, który uważa, iż stwierdzenie nieważności całej umowy nie jest dla niego niekorzystne, przeważa nad wdrożeniem systemu ochrony, takiego jak zastąpienie nieuczciwego postanowienia i utrzymanie umowy w mocy (wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 03.10.2019 r. C-260/18).

Po drugie zaś, w przypadku, gdy przedmiotem sprawy jest roszczenie o ustalenie nieważności umowy kredytu, w ogóle niepotrzebne jest dokonywanie jakichkolwiek wyliczeń dotyczących kredytu, w szczególności przy uwzględnieniu średniego kursu NBP (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 03.02.2021 r., V CZ 1/21).

Po trzecie zresztą, jeżeli chodzi o rozliczenie spłat kredytu w wariantcie ze średnim kursem NBP, to pozwany mógł sam przedstawić takie wyliczenie, które właściwa komórka organizacyjna Banku mogłaby opracować przy wykorzystaniu kalkulatora kredytowego, arkusza Excel lub innego podobnego programu.

Ocena ważności umowy z dnia 13.04.2006 r. wymaga odniesienia się do ogólnych reguł stosunku kredytu bankowego.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z dnia 29.08.1997 r. – Prawo bankowe przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Natomiast według art. 69 ust. 2 pr. bank. umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:

- 1) strony umowy;
- 2) kwotę i walutę kredytu;
- 3) cel, na który kredyt został udzielony;

4) zasady i termin spłaty kredytu;

4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;

5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;

6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;

7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;

8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;

9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;

10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Ponadto stosownie do art. 69 ust. 3 pr. bank. w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie; w tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Prawo bankowe nie definiuje pojęć kredytu indeksowanego i kredytu denominowanego. Charakter tych umów wykształcił się w praktyce obrotu. Kredyt denominowany oznacza kredyt wyrażony w walucie obcej (w tym wypadku CHF), którego wartość podlega przeliczeniu na złote polskie według kursu z dnia wydania decyzji kredytowej, z dnia zawarcia umowy, z dnia wypłaty (uruchomienia) kredytu albo z innej jeszcze daty; wartość wyrażona w walucie obcej stanowi podstawę do ustalenia wysokości rat spłaty kredytu wskazywanych w harmonogramach płatności, które to raty z kolei każdorazowo podlegają przeliczeniu na złote polskie według kursu z dnia płatności raty, z dnia poprzedzającego dzień płatności raty albo z innej jeszcze daty.

Regulacje dotyczące kredytu denominowanego lub indeksowanego do waluty obcej zostały wprowadzone do art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 pr. bank. z dniem 26.08.2011 r. na mocy ustawy z dnia 26.07.2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe i niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984 – tzw. ustawy antyspreadowej). Nie oznacza to jednak, iż przed tą datą zawarcie umowy kredytu tego rodzaju było niedopuszczalne. Przeciwnie, możliwość zawarcia umowy kredytu zawierającej tego rodzaju postanowienia mieściła się w ramach ogólnej swobody kontaktowania przewidzianej w art. 353¹ kc (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29.04.2015 r., V CSK 445/14; z dnia 22.01.2016 r., I CSK 1049/14).

Łącząca strony umowa kredytu z dnia 13.04.2006 r. nie jest nieważna tylko dlatego, że jej przedmiotem jest kredyt denominowany do CHF. Natomiast można dopatrzeć się wadliwości tej umowy z uwagi na wadliwość jej konkretnych postanowień.

Jak wynika z art. 69 ust. 1 pr. bank., essentialia negotii umowy kredytu stanowią: oddanie przez bank do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie ściśle określonej kwoty środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel oraz zobowiązanie kredytobiorcy do korzystania z oddanych do dyspozycji środków pieniężnych na warunkach określonych w umowie, do zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz do zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Umowa kredytu stanowi odrębny typ umowy nazwanej. Jest to umowa konsensualna, dwustronnie zobowiązująca, odpłatna. Istotą kredytu jest oddanie środków pieniężnych do dyspozycji kredytobiorcy (co odróżnia kredyt od pożyczki pieniężnej polegającej na przeniesieniu

środków pieniężnych na własność) oraz konieczność określenia celu umowy (w przypadku pożyczki wobec przeniesienia własności cel nie ma znaczenia).

Co do zasady samo przeliczenie kredytu wyrażonego nominalnie w złotych polskich według oznaczonego kursu waluty obcej i odwrotnie można uznać za dopuszczalne i zgodne z ustawą. Według art. 358¹ § 2 kc strony umowy, w szczególności umowy kredytu, mogą zastrzec, że wysokość świadczenia pieniężnego zostanie ustalona według innego miernika wartości (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25.03.2011 r., IV CSK 377/10; z dnia 18.05.2016 r., V CSK 88/16; z dnia 08.12.2006 r., V CSK 339/06). Tenże miernik może być rozumiany jako wskaźnik w ogóle mający inny charakter albo jako waluta obca w stosunku do waluty zobowiązania – skoro ustawodawca dopuszcza miernik waloryzacji inny niż pieniądz, to znaczy, że dopuszcza także inny pieniądz (walutę) niż pieniądz polski (waluta polska). Świadczenie pieniężne może zatem zostać zwaloryzowane według przewidzianego w umowie kryterium – przeciętnego wynagrodzenia, stopy inflacji, kursu złota, średniej ceny zboża albo jakichkolwiek innego wskaźnika gospodarczego, a także przeliczenie świadczenia pieniężnego wyrażonego nominalnie w złotych polskich może nastąpić według kursu innej waluty. Odnoszenie kredytu do waluty obcej jest postacią takiej właśnie waloryzacji umownej. Waloryzacja świadczenia pieniężnego zmierza do urealnienia jego wartości poprzez odwołanie do obiektywnych, niezależnych od stron transakcji kryteriów. Także w przypadku umów kredytu takie urealnienie może znaleźć zastosowanie. Waloryzacja kwoty nominalnej kredytu jest niezależna od ustaleń dotyczących odsetek umownych (kapitałowych), które w przypadku umowy kredytu stanowią wynagrodzenie banku za wykorzystanie przez kredytobiorcę udostępnionych mu środków pieniężnych, w przeciwieństwie do odsetek za opóźnienie pełniących właśnie funkcję waloryzacyjną obok funkcji represyjnej.

Jednakże prawidłowa, dopuszczalna i zgodna z prawem waloryzacja świadczenia wymagałaby jednoznacznego, precyzyjnego oznaczenia miernika waloryzacji przewidzianego w treści umowy. Oznacza to, że przeliczenie sumy kredytu w PLN na CHF lub w CHF na PLN powinno zostać dokonane od razu, według uzgodnionego przez strony kursu, nie zaś odroczone w czasie na dzień nieznanym w chwili zawarcia umowy i pozostawione swobodzie Banku.

W umowie kredytu z dnia 13.04.2006 r. suma kredytu została oznaczona jako 133.539,94 CHF. We wniosku kredytowym z dnia 30.01.2008 r. kredytobiorczyni wystąpiła o udzielenie jej kredytu w kwocie 300.000 zł, zmienionej następnie (aczkolwiek nie wiadomo, na jakim etapie) na 330.000 zł. Nie wiadomo, kiedy i na podstawie jakiego kursu zostało dokonane przeliczenie tej kwoty na CHF, czyli skąd wzięła się kwota 133.539,94 CHF.

W umowie kredytu nie został opisany mechanizm ustalania kursów kupna i sprzedaży CHF. Metoda kształtowania kursu nie została uzgodniona w ramach indywidualnej, jednostkowej umowy. Stosowanie w ogóle do jakichkolwiek przeliczeń kursu ustalanego przez Bank – bez jednoznacznego i pełnego przedstawienia w umowie kredytu metody wyliczania tego kursu poddającej się weryfikacji – może być traktowane jako niedozwolone postanowienie umowne, sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy kredytobiorcy. Miernik waloryzacji stosowany do przeliczenia świadczenia pieniężnego winien mieć charakter obiektywny, niezależny od woli jednej ze stron. Natomiast mechanizm ustalania przez bank kursów waluty, pozostawiający bankowi swobodę, jest w sposób oczywisty sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 22.01.2016 r., I CSK 149/14, OSNC 2016/11/134; z dnia 13.12.2018 r., V CSK 559/17), inaczej mówiąc jest nieuczciwy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.02.2019 r., II CSK 19/18). Ponadto, zastosowanie innego kursu dla przeliczenia kredytu uruchamianego – kursu kupna oraz innego kursu dla przeliczenia kredytu spłacanego – kursu sprzedaży prowadzi do uzyskania przez bank dodatkowej korzyści finansowej wynikłej z różnicy między tymi kursami. Na tym polega istota tzw. spreadu walutowego.

Różbieżność stosowanych kursów stanowi korzyść wyłącznie dla banku udzielającego kredytu, a nie dla kredytobiorcy będącego konsumentem. Sytuacje tego rodzaju legły zresztą u podstaw dokonania nowelizacji prawa bankowego ustawą tzw. antyspreadową z dnia 26.07.2011 r.

Zakładając przeliczenie według średniego kursu NBP, kwota kredytu wyrażona w CHF – służąca pokryciu założonego celu kredytowania, tj. pokryciu kosztów budowy, powinna wynosić:

- według kursu z dnia zgłoszenia wniosku kredytowego – 30.01.2006 r. – 2,4539:

- dla kwoty 300.000 PLN – 122.254,37 CHF,

- dla kwoty 330.000 PLN – 134.479,80 CHF,

- według kursu z dnia zawarcia umowy kredytu – 13.04.2006 r. – 2,5069:

- dla kwoty 300.000 PLN – 119.697,10 CHF,

- dla kwoty 330.000 PLN – 131.636,68 CHF,

- według kursów z dnia uruchomienia poszczególnych transz kredytu:

- I – 02.05.2006 r. – 50.947,50 PLN – 2,4694 = 20.631,53 CHF,

- II – 24.07.2006 r. – 78.410,77 PLN – 2,5145 = 31.183,44 CHF,

- III – 25.09.2006 r. – 93.000,01 PLN – 2,5153 = 36.973,72 CHF,

- IV – 20.11.2006 r. (data dyspozycji) – 99.927,78 PLN – 2,3891 = 41.826,54 CHF,

- IV – 21.11.2006 r. (data wypłaty) – 99.927,78 PLN – 2,3820 = 41.951,21 CHF,

tj. łącznie 130.615,23 / 130.739,90 CHF.

Stosując swoje kursy kupna – niższe od kursu średniego NBP – Bank spowodował zwiększenie zobowiązania kredytobiorcy wyrażonego w walucie denominacji o ok. 2.000 - 3.000 CHF.

Z kolei wskazana w umowie kredytu suma 133.539,94 CHF według kursu średniego NBP z tego dnia stanowiła równowartość 334.771,27 PLN.

W ramach kolejnych transz kredytu powódka otrzymała wypłatę jedynie 322.286,06 PLN.

Widoczne są wyraźne rozbieżności pomiędzy kwotami wyrażanymi w PLN i CHF i ich możliwymi przeliczeniami.

Wbrew stanowisku pozwanego nie można spornej umowy kwalifikować jako umowy kredytu walutowego. Wszystkie operacje dokonywane były w PLN, zarówno na etapie wypłaty kredytu, jak i na etapie spłaty rat. Kredyt w walucie polskiej denominowany lub indeksowany w innej walucie niż polska, jest kredytem w złotych; kredyt denominowany to kredyt udzielony w walucie polskiej, zaś rozliczany w walucie obcej (por. wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 19.11.2019 r., II CSK 483/18; Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 26.02.2020 r., I ACa 422/19, dotyczący tego samego typu kredytu (...)). Decydujące znaczenie winno mieć zatem ustalenie sumy kredytu w PLN, a nie w CHF.

O ile suma w PLN mogłaby zostać uznana objętą porozumieniem stron, to wskazanie sumy kredytu wyłącznie w CHF, bez sprecyzowania, jaka jest suma w PLN na etapie umowy kredytu, należy uznać za nieobjęte tymże porozumieniem i pochodzące wyłącznie od Banku. Określenie sumy kredytu w CHF stanowi natomiast podstawę ustalenia wysokości rat wyrażonych nominalnie w kolejnych harmonogramach jedynie w walucie CHF. Oznacza to, że określenie zasadniczego zobowiązania kredytobiorcy pochodziło wyłącznie od drugiej strony umowy, co jest niedopuszczalne. Tym samym umowa wadliwie określała zobowiązanie kredytobiorcy do zwrotu otrzymanej sumy, a przez to nie zawierała prawidłowo oznaczonych wszystkich niezbędnych elementów umowy kredytu przewidzianych w art. 69 ust. 1 prawa bankowego. To zaś może uzasadniać stwierdzenie nieważności tej umowy.

Celem umowy było sfinansowanie kosztów budowy domu mieszkalnego, a wypłaty następowały na rachunek powódki. Pozwany nie wyjaśnił, dlaczego nie mógł wypłacić powódce kwoty kredytu w CHF. Przeznaczenie kredytu powódki

nie odpowiada wariantom wypłaty kredytu w walucie obcej albo w walucie polskiej przewidzianym w § 5 ust. 3 pkt 1 i 2 umowy kredytu, zatem wydaje się, iż możliwe było inne rozwiązanie.

Pozwany nie wyjaśnił też, dlaczego suma kredytu w CHF wskazana w umowie nie została przeliczona według kursu z dnia zawarcia umowy, tylko stanowiła następstwo przeliczenia dokonanego na wcześniejszym etapie, pomiędzy złożeniem wniosku kredytowego a podpisaniem umowy.

Postanowienia umowy kredytu dotyczące mechanizmu denominacji nie zostały indywidualnie uzgodnione, przeciwnie pochodzą z wzorca opracowanego przez Bank. Bank nie wykazał przy tym, aby przesłał kredytobiorczyni projekt umowy w celu wprowadzenia swoich uwag i propozycji, co mogłoby wskazywać na indywidualne uzgodnienie jej postanowień.

Stanowisko powódki co do tego, że umowa pochodziła z wzorca, jest uprawnione. Wskazuje na to choćby treść załącznika do procedury produktu (...) w postaci wzorca umowy. Modyfikacje tego wzorca mogły dotyczyć danych kredytobiorcy, dat, warunków uruchomienia, zabezpieczeń, stawki referencyjnej, marży, prowizji, ale nie postanowień § 5 dotyczących wypłaty kredytu. Możliwe było natomiast ukształtowanie sposobu spłaty, także jako spłaty bezpośrednio w CHF - § 13 umowy (k. 196). Pozwany nie wyjaśnił, dlaczego nie mogło to dotyczyć powódki od samego początku.

Pozwany nie wykazał też, aby prawidłowo zrealizował wobec kredytobiorczyni obowiązek informacyjny w zakresie ciążącego na niej ryzyka kursowego. Wprowadzenie do umowy kredytowej zawieranej na wiele lat mechanizmu działania ryzyka kursowego wymagało szczególnej staranności pozwanego Banku w zakresie wyraźnego wskazania zagrożeń wiążących się z oferowanym kredytem, tak aby konsument miał pełne rozeznanie konsekwencji ekonomicznych zawieranej umowy. Obowiązek informacyjny powinien być zatem zostać wykonany poprzez jednoznaczne i zrozumiałe poinformowanie konsumenta, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat. Wymogu tego nie wypełnia ani postanowienie § 31 umowy ani formularz wniosku kredytowego, zawierające jedynie hasłowe odwołanie do poinformowaniu o ryzyku kursowym i świadomości jego ponoszenia przez kredytobiorcę. Powódka nie otrzymała informacji zawierającej bliższe dane, kalkulacji oraz prognoz, odpowiednio zindywidualizowanych i rozłożonych w czasie. Tym samym pozwany Bank nie określił w sposób precyzyjny, kompleksowy i jednoznaczny, na czym polega mechanizm denominacji kredytu oraz związane z nim ryzyko. Bank nie przeprowadził w tym zakresie rzetelnej symulacji. Nie wykonał więc obowiązku informacyjnego w sposób ponadstandardowy (zgodnie z oczekiwaną od niego jako podmiotu profesjonalnego podwyższoną starannością z art. 355 § 2 kc), dający powódce pełne rozeznanie co do istoty transakcji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.11.2019 r., II CSK 483/18). Wymóg informacyjny musi zostać wykonany w sposób umożliwiający przeciętnemu konsumentowi uzyskanie wiadomości o możliwości wzrostu lub spadku wartości waluty obcej, w której kredyt został zaciągnięty, oraz pozwalający na oszacowanie istotnych konsekwencji warunku umownego dotyczącego denominacji dla przyszłych zobowiązań finansowych związanych ze spłatą kredytu (zob. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 14.03.2019 r., C-118/17). Nie ma przy tym znaczenia odebranie od powódki oświadczenia o standardowej treści, że została poinformowana o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz jest tego ryzyka świadoma.

Co więcej, umowa nie zawiera żadnego mechanizmu chroniącego konsumenta przed zmianami kursów wykraczającymi poza standardowe, rynkowe fluktuacje, prowadzącymi do istotnego pogorszenia sytuacji kredytobiorcy w okresie kredytowania. Oznacza to, że ryzyko kursowe po stronie kredytobiorcy ma nieograniczony charakter. Stan taki jest w sposób wręcz oczywiście sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interes konsumenta.

Sama możliwość samej zmiany kursu waluty jest przy tym oczywista, natomiast kredytobiorczyni nie wyraziła swobodnie zgody na stosowanie kursów ustalanych przez Bank. Nie można przyjąć, że ryzyko kursowe, immanentnie związane z istotą tego kredytu zostało kredytobiorcy jednoznacznie, precyzyjnie i wyczerpująco przedstawione.

Przeliczenie kredytu najpierw według niższego kursu kupna, następnie według wyższego kursu sprzedaży, powoduje, że już w chwili wypłaty kredytu kredytobiorca miałby spłacić znacznie wyższą sumę od otrzymanej. Stanowi to istotne zaburzenie równowagi kontraktowej na skutek zastosowania niedozwolonych postanowień umownych.

Wadliwe klauzule przeliczeniowe podlegają pominięciu – art. 385¹ § 1 i 2 kc. Jeżeli jednak dotyczą głównych świadczeń stron, umowa bez uwzględnienia tychże klauzul nie może być w ogóle wykonywana, co z kolei oznacza, iż jest ona nieważna na podstawie art. 58 § 1 kc. W aktualnym orzecznictwie sądowym przyjmowane jest stanowisko, iż klauzule przeliczeniowe dotyczą głównego świadczenia stron umowy kredytu w rozumieniu art. 385¹ § 1 kc (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 11.12.2019 r., V CSK 382/18; z dnia 30.09.2020 r., I CSK 556/18).

Kontrola klauzuli dotyczącej głównego świadczenia stron z punktu widzenia art. 385¹ kc możliwa jest, gdy kwestionowana klauzula nie została sformułowana w sposób jednoznaczny. Sytuacja taka zachodzi w rozpoznawanej sprawie, jako że na podstawie postanowień umowy kredytu kredytobiorczyni nie była w stanie oszacować kwoty, jaką miała obowiązek w przyszłości świadczyć tytułem spłaty kredytu, a zasady przewalutowania określał jednostronnie Bank.

Przedmiotem zobowiązania kredytobiorczyni nie był zwrot sumy 133.539,94 CHF (której przecież nie otrzymała), tylko jej równowartości w PLN i to według nieprawidłowego kursu sprzedaży. Z kolei wskazana we wniosku kredytowym kwota 330.000 PLN nie została wskazana w samej umowie kredytu, zatem również nie wyznacza umówionego zobowiązania kredytobiorcy, a co więcej, nie została wypłacona. Suma 133.539,94 CHF nie była też świadczeniem Banku wobec istnienia takich rozbieżności i braku jednoznaczności postanowień umowy dotyczących głównych świadczeń stron stosownie do art. 385¹ § 1 i 2 kc postanowienia te podlegają pominięciu, co musi prowadzić jednak do upadku całej umowy. To zaś uzasadnia stwierdzenie jej nieważności.

W aktualnym orzecznictwie sądowym dominujące jest stanowisko wskazujące na nieważność umów kredytu denominowanego do CHF zawierających klauzule przeliczeniowe tożsame z kwestionowanymi przez powódkę postanowieniami umowy kredytu. W szczególności nieważność umów kredytu typu (...) została stwierdzona m.in. wyrokami:

- Sądu Apelacyjnego w Białymstoku: z dnia 17.09.2021 r., I ACa 518/20; z dnia 10.09.2021 r., I ACa 824/20; z dnia 11.09.2020 r., I ACa 225/20; z dnia 19.09.2019 r., I ACa 448/19;
- Sądu Apelacyjnego w Gdańsku: z dnia 27.01.2022 r., I ACa 586/21; z dnia 27.01.2022 r., I ACa 885/21; z dnia 26.01.2022 r., I ACa 1055/21; z dnia 19.11.2021 r., I ACa 498/21; z dnia 13.10.2021 r., V ACa 625/20; z dnia 14.01.2021 r., V ACa 551/20;
- Sądu Apelacyjnego w Katowicach: z dnia 14.10.2020 r., I ACa 1089/18; z dnia 14.08.2020 r., I ACa 865/18;
- Sądu Apelacyjnego w Łodzi: z dnia 28.10.2021 r., I ACa 1337/20; z dnia 19.01.2021 r., I ACa 1462/18;
- Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 28.10.2021 r., I ACa 427/21; z dnia 30.09.2021 r., I ACa 380/21; z dnia 04.08.2020 r., I ACa 1124/17.

Reasumując powyższe, usprawiedliwione jest stanowisko powódki co do nieważności umowy kredytu (...) nr (...) (nr z dnia podpisania (...)) zawartej dnia 13.04.2006 r.

Zgodnie z art. 189 kpc powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny.

Powództwo o ustalenie stosunku prawnego lub prawa może zostać uwzględnione wtedy, gdy spełnione są dwie przesłanki merytoryczne: interes prawny oraz wykazanie prawdziwości twierdzeń powoda o tym, że dany stosunek prawny lub prawo rzeczywiście istnieje. Pierwsza z tych przesłanek warunkuje określony skutek tego powództwa,

decydując o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości twierdzeń powoda, wykazanie zaś istnienia drugiej z tych przesłanek decyduje o kwestii zasadności powództwa (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2001 r., II CKN 898/00).

Interes prawny w rozumieniu art. 189 kpc oznacza potrzebę prawną, wynikającą z sytuacji prawnej, w jakiej znajduje się powód. Może wynikać z bezpośredniego zagrożenia prawa powoda lub zmierzać do zapobieżenia temu zagrożeniu. Interes prawny występuje także wtedy, gdy istnieje niepewność stanu prawnego lub prawa, mająca charakter obiektywny. Powód musi udowodnić, że ma interes prawny w wytoczeniu powództwa przeciwko konkretnemu pozwanemu, który przynajmniej potencjalnie stwarza zagrożenie dla jego prawnie chronionych interesów, a sam skutek, jaki wywoła uprawomocnienie się wyroku ustalającego, zapewni powodowi ochronę jego praw przez definitywne zakończenie istniejącego między stronami sporu lub prewencyjnie zapobiegnie powstaniu w przyszłości takiego sporu, tj. obiektywnie odpadnie podstawa jego powstania. Takie cechy roszczenia o ustalenie z art. 189 kpc są utrwalone w orzecznictwie sądowym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30.10.1990 r., I CR 649/90; z dnia 08.05.2000 r., V CKN 29/00; z dnia 04.10.2001 r., I CKN 425/00; z dnia 01.04.2004 r., II CK 125/03; z dnia 18.06.2009 r., II CSK 33/09; z dnia 18.03.2011 r., III CSK 127/10; z dnia 09.02.2012 r., III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101; z dnia 14.03.2012 r., II CSK 252/11; z dnia 29.03.2012 r., I CSK 325/11; z dnia 19.09.2013 r., I CSK 727/12). Inaczej mówiąc, przez interes prawny w procesie cywilnym należy rozumieć obiektywną w świetle obowiązujących przepisów prawnych, to jest wywołaną rzeczywistym narażeniem lub zagrożeniem określonej sfery prawnej, potrzebę uzyskania określonej treści wyroku (T. Rowiński, Interes prawny w procesie cywilnym i w postępowaniu nieprocesowym, Warszawa 1971, s. 26). Osoba zainteresowana może dochodzić roszczenia o ustalenie, jeśli nie może uzyskać jakiegokolwiek innej ochrony, w jakikolwiek inny sposób, niż poprzez uzyskanie i przedłożenie wyroku ustalającego istnienie lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego. O istnieniu interesu prawnego w rozumieniu art. 189 kpc decyduje faktyczna, konkretna potrzeba ustalenia. Potrzeba ta zaś niewątpliwie występuje wówczas, kiedy ustalenie prowadzi do definitywnego rozwiązania problemów powoda i chroni jego również na przyszłość przed posunięciami strony przeciwnej.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa kredytu została zawarta na okres od 13.04.2006 r. do dnia 01.04.2036 r., należy uznać, że zachodzi niepewność sytuacji prawnej powódki wymagająca wiążącego rozstrzygnięcia. Ustalenie nieważności umowy kredytu zwalnia powódkę z obowiązku dalszego uiszczania kolejnych rat kredytu i otwiera drogę do ostatecznego rozliczenia kredytu.

W tej sprawie spełnione zostały przesłanki ustalenia nieistnienia stosunku kredytu na podstawie art. 189 kpc, tj. posiadanie przez powódkę interesu prawnego w żądaniu takiego ustalenia oraz zaistnienie nieważności umowy stanowiącej źródło tegoż stosunku prawnego w postaci jej sprzeczności z prawem (art. 58 § 1 kc).

Sąd ustalił zatem (pkt I wyroku), że umowa kredytu mieszkaniowego (...) ze zmienną stopą procentową nr (...) (nr z dnia podpisania (...)) zawarta dnia 13.04.2006 r. jest nieważna.

Na podstawie art. 98 kpc powódce jako wygrywającej sprawę przysługuje zwrot kosztów procesu obejmujących: opłatę sądową od pozwu – 1.000 zł, wynagrodzenie pełnomocnika procesowego ustalone zgodnie z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych – 10.800 zł oraz opłatę skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł, tj. łącznie 11.817 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd podjął rozstrzygnięcia zawarte w sentencji wyroku.